

СЕКЦІЯ 5.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Кібік Ольга Миколаївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри національної економіки,
доктор економічних наук, професор

Котлубай Вячеслав Олексійович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Основними тенденціями розвитку світової економічної системи, за оцінками багатьох вчених та політиків, є глобалізація, інтеграція, фінансіалізація, інформатизація, інтелектуалізація і соціалізація. Інтеграційні процеси активно розвиваються на всіх рівнях економічної діяльності. Економічні суб'єкти, основними з яких є – держави та бізнес-структури, задля досягнення певних цілей об'єднують свої ресурси на підставі використання різних організаційних форм. Одними з основних чинників, що обумовлюють розвиток інтеграційних процесів на міжнародному рівні, є прискорення та розширення глобалізаційних явищ.

Фінансіалізація обумовлюється надзвичайним домінуванням фінансового сектора. Обсяги операцій на фінансовому ринку значно перевищують обсяги реалізації товарів. Є інформація, що на кожний долар, що заробляють бізнес-структури реального сектора світової економіки, припадає 50 доларів, які заробляють представники фінансового підприємництва. Внаслідок глобалізації світова фінансово-економічна сфера являє собою систему, елементи якої є тісно взаємопов'язаними. Проблеми функціонування будь-якого елемента цієї системи, як правило, обумовлюють складнощі здійснення економічної діяльності на світовому та національному рівнях. Складнощі можуть бути різними за масштабами, сферами, термінами тощо. В умовах фінансіалізації посилилася проблема зростання обсягів зовнішніх боргів різних

країн, Україна не є виключенням. Боргові кризи країн, серед яких є і розвинуті, й ті, що розвиваються, змусили їх шукати найбільш ефективні методи підвищення ефективності функціонування своїх економічних систем. Наприклад, європейські країни активно почали здійснювати структурні реформи, обмежувати витрати та шукати нові джерела доходів, зокрема валютних. Багато країн почали більш активно використовувати інтеграційну модель для розвитку свого зовнішньоторговельного потенціалу.

Сучасна ситуація змушує країни реалізовувати комплекси антикризових заходів. В умовах посилення інтенсивності конкурентної боротьби на більшості ринків серед антикризових заходів багато економічних суб'єктів макро- та мікрорівнів надають перевагу використанню потенціалу інтеграційної діяльності. Інтеграційні утворення дозволяють посилити економічну силу та зменшити наслідки негативного впливу кризових явищ. Сучасні інтеграційні об'єднання дозволяють забезпечити у межах структури вільний рух товарів, фінансових, трудових, матеріальних та інших ресурсів. Інтеграційна діяльність передбачає використання різних підходів та методів, зокрема зняття тарифних і нетарифних бар'єрів. Ліквідація бар'єрів є одним із заходів активізації торговельних відносин та відповідно створення умов для подолання депресивності економіки на регіональному та міжнародному рівнях.

Активізація процесу включення України у світові інтеграційні процеси є передумовою посилення позицій країни у системі міжнародного поділу праці та подолання кризових явищ у межах національної економіки. Однією з найважливіших умов розвитку економічної системи України є поступова інтеграція у відповідні світові ланцюжки виробництва товарів, зокрема високотехнологічних. Одним з основних чинників розвитку виробництва в Україні є доступ до ринку збуту продукції інших держав, зокрема країн ЄС. Європейський фінансовий ринок, сьогодні є найбільшим у світі. Україна, приймаючи участь в процесах європейської економічної інтеграції, може завдяки європейському фінансовому ринку сформувати фінансові ресурси, необхідні для поступового вирішення проблеми зовнішнього боргу та забезпечення макроекономічного зростання. Основні товарні потоки ЄС сконцентровані в межах самого союзу. Для ЄС є характерним високий рівень внутрішньо регіональної торгівлі [1]. Для завоювання сегментів зовнішніх ринків представники бізнесу України повинні виробляти конкурентоспроможні товари. На вирішення проблеми забезпечення конкурентоспроможності товарів національних виробників та їх виходу на зовнішні ринки мають бути спрямовані спільні зусилля держави та бізнес-структур різних секторів економіки.

Рівень конкурентоспроможності, значною мірою, визначається якістю та ціною товарів. Суттєвий вплив на зазначені критерії

здійснює транспорт. Розвинена транспортна інфраструктура – це передумова успішного економічного розвитку будь-якої сучасної держави. Відсутність розвинутої транспортної інфраструктури негативно впливає на роль країни в інтеграційних процесах. Транспорт є одним з основних елементів економічної системи країни. Крім внутрішніх перевезень, багато підприємств різних видів транспорту виконують значні обсяги зовнішньоторговельних перевезень, таким чином інтегруючись у міжнародну транспортну систему.

З метою посилення конкурентоспроможності національних виробників країни, що мають більш розвинену транспортну інфраструктуру, можуть стримувати інтеграцію у свої системи перевезень транспортних підприємств інших країн шляхом проведення відповідної транспортної політики. Тому, при формуванні стратегії міжнародної інтеграції України для забезпечення транспортної незалежності своїх виробників і виходу на ринки транспортних послуг, необхідно враховувати фактор наявності розвинутої транспортної системи [2, 3].

Транспорт забезпечує реалізацію інтеграційних зв'язків в ЄС, де добре налагоджена транспортна система, забезпечуючи принцип «чотирьох свобод», сприяє становленню соціально-економічного простору ЄС. В економіках країн Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва транспорт, зокрема морський, також відіграє важливу роль в організації інтеграційної діяльності [4].

Для посилення участі України в процесах головними завданнями транспортної політики є об'єднання всіх видів транспорту і відповідної інфраструктури в єдину інтегровану транспортну систему, розробки програми співпраці і здійснення трансдержавних заходів з розвитку транспортної інфраструктури, забезпечення взаємовигідної співпраці та розумного балансу інтересів всіх залучених сторін [5].

Економічна інтеграція має за мету отримання вигоди усіма учасниками даного процесу. Однак, відсутність власного конкурентоспроможного морського флоту призводить до суттєвих втрат України в морському транспортному секторі економіки, внаслідок перевезення наших вантажів іноземними судноплавними компаніями. Наявність таких значних втрат обумовлює необхідність розвитку власного флоту і розвитку портової інфраструктури.

Конкретними кроками в даному напрямку можуть стати збільшення тоннажу торговельного флоту, загальне підвищення якості та ефективності морських перевезень за рахунок загального скорочення часу обробки суден і вантажів, зниження загальної частки транспортних витрат, використання новітніх транспортних технологій і сучасних суден. Основною тенденцією розвитку національного торговельного флоту має стати прагнення до

якнайшвидшого поліпшення співвідношення між корисним ефектом і виробничими витратами.

Внутрішньоконтинентальне географічне положення України, потужний експортно-імпортний потенціал вітчизняного ринку, а також цілеспрямована діяльність по формуванню сприятливого інвестиційного клімату надають великі можливості для розвитку в країні сучасної транспортної інфраструктури та її подальшої інтеграції в міжнародні коридори. Це, в свою чергу, потребує активної державної політики щодо розробки програм розвитку транспортної інфраструктури, гармонізації та регулювання транспортних тарифів і транспортного законодавства, митних процедур, координації політик щодо розвитку транспортних коридорів.

Інтеграція національних економічних суб'єктів у економічні структури іноземних держав та регіонів, зокрема ЄС, є складним процесом, результати якого будуть визначатися узгодженими спільними діями державного та приватного секторів економіки. Важливим є підвищення ефективності інтеграційної діяльності на макро- та мікрорівнях. Це дозволить вітчизняним інтеграційним утворенням в цілому та їх учасникам підвищити потенціал і відповідно рівень конкурентоспроможності, зокрема з метою розширення участі у міжнародних інтеграційних процесах. Активізація участі України у міжнародних інтеграційних процесах в цілому та з країнами ЄС зокрема буде мати позитивні наслідки для розвитку національної економічної системи внаслідок забезпечення більш раціонального розподілу та використання ресурсів, підвищення ефективності економічної діяльності тощо.

Список використаної літератури:

1. Коваленко Є.О. Діяльність держави щодо створення передумов для інтеграції України до ЄС / Є.О. Коваленко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2008. – Вип. 34. – С. 199-213.
2. Волков Г.Ю. Возрастание роли морского транспорта в процессах международной торговли в условиях мирового кризиса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://be5.biz/ekonomika1/r2011/1651.htm>.
3. Гармаш Н.А. Развитие морского транспорта как фактор международной экономической интеграции [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/107832/19-Garmash.pdf?sequence=1>.
4. Ненашев М.М. Транспортные интеграционные процессы на европейском пространстве [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/transportnye-integratsionnye-protsessy-na-evropeyskom-prostranstve>.
5. Развитие интеграционных процессов на транспорте в условиях глобализации мировой экономики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://articlekz.com/article/5072>.